

Naar vi skulle drøfte hele dette Spørgsmaal, bør vi ikke undlade at drage Lære af den Erfaring, som vi kunne høste af Begivenhederne i Krimkrigen. Ogsaa den Gang var der i Folketinget og i Regeringen delte Meninger om, hvordan man skulde optræde. To modsatte Opfattelser stod skarpt overfor hinanden, men den, som var beslægtet med den Opfattelse, jeg her er Talsmand for, vandt Sejr og stod sin Prøve. Det vil jeg gerne understrege. Naar der er Tale om, hvordan vi skulle optræde overfor Neutralitetskrænkelser, vil man ogsaa lægge Mærke til, hvordan man den Gang drøftede dette Spørgsmaal. Der var sendt Vagtskibe ud omkring i de danske Farvande, og der blev udstedt Ordre til Skibsheferne. Under Drøftelsen af disse Ordre blev det udtalt, at en simpel Protest i moderat Form vilde altid være tilstrækkelig til at værne om den nationale Ære, og der blev endvidere føjet til, at naar der bag efter blev Tale om Oprejsning, vilde dette altid danne et bedre Udgangspunkt, end hvis der havde været brugt Vaaben. Og i selve Instruksen til Skibsheferne hedder det saa i Punkt 7: „... saa har De ikkun ved en bestemt, skriftlig, i en alvorlig, men høflig Tone holdt, kort Protest at tilkendegive vedkommende Skibshef for den fremmede Orlogsmænd, at han har gjort Brud paa den danske Neutralitet og Territorialhøjhed . . .“ — og dernæst skulde vedkommende Skibshef saa indberette til den danske Regering, hvad der var sket. Jeg synes ikke, vi kunne undlade at lægge Mærke til, at denne Tilstand nøjagtig er den, vi befrygte, og naar det her kan paa-vises, at den Opfattelse, jeg her taler for, i Virkeligheden en Gang har staaet sin Prøve, har man ikke Lov til at sige, at denne Opfattelse bygger paa et Grundlag, som er alt for løst. Jeg mener, at er der nogen af disse Planer, som her ere fremme, der kan vise tilbage til et historisk Grundlag, er det netop den, jeg her staaer som Talsmand for.

Til Slut vil jeg gerne have Lov til at bemærke, at det jo med Hensyn til Ansvar er blevet nævnt, at vi skulle søge en Ordning, som den ansvarlige Sagkundskab kan godkende. Jeg var for ikke længe siden til et Møde, hvor en Oberst talte for en Ordning af vort Forsvar, og der sagde han, at naar Hærens øverste ledende skulde have Ansvar for vort Forsvar, saa maa de ogsaa have Lov til at sige noget om, hvordan det skal ordnes. Jeg spurgte ham saa: Hvorledes kunne vi

saa senere, hvis vi ikke kunne forsvare Landet, komme til at gøre dette Ansvar gældende? Vi have jo ingen Glæde af, at vi kunne vælte Ansvar over paa den ansvarlige Sagkundskab. Deri ligger der ingen Betryggelse, thi den kan ikke genrejse Danmark eller redde det ud af Nederlaget. Jeg tror, at selv om de sagkyndige fik alt, hvad de ønskede, alt, hvad det danske Folk kan yde af den Slags, var de aldeles ikke i Stand til at paatage sig Ansvar for, at det ikke nogen Sinde kom til at gaa Danmark ilde under en Stormagtskrig. Der er absolut ingen Ordning, som kan give Betryggelse derfor paa Forhaand. Der er ingen, der kan vælte Ansvar fra sig, det maa hele det danske Folk bære, det maa tage Ansvar for den Ordning, som Flertallet træffer.

Men der er en anden Ting, som det gælder om, naar der er Tale om Fare for Danmark. Naar der er Tale om, at vi i en Stormagtskrig kunne blive forulempede, saa gælder det virkelig om at have noget at staa imod med gennem trange Tider. Og naar det forleden Dag i en kort Hentydning blev sagt, at det radikale Venstreslet ikke under denne Debat havde nævnt Kulturen som Værn, saa vil jeg tillade mig at bemærke, at naar jeg nævner vor Kultur som vort bedste Værn, saa er det ikke paa den Maade, at jeg mener, at vi, fordi vi ere et nogenlunde højt kultiveret Folk, ikke ville blive forulempede af nogen Stormagt i en Krig. Under saadanne Forhold vil en Stormagt gøre det, uanset om vi have en høj Kultur eller ej, naar den ser, den har sin egen Fordel derved. Men jeg ser saadan paa det, at naar vi nævne Kultur som det bedste Værn, saa er det, fordi vi, naar de trange Tider komme for Danmark — og de kunne komme — have en større Modstandskraft igennem de trange Tider, naar vi have sat vore Evner, Kræfter og vor Formue ind paa at styrke os paa andre Maader end ved at bygge Fæstninger og ved saa godt som muligt at trave med i det vilde Kapløb, hvor vi dog alligevel ikke kunne komme til at betyde det allerringeste. Det er det, jeg mener, naar jeg tillader mig at nævne Kultur og Dygtighed i Fredens Gerning som noget af det, vi bedst maa og kunne slaa vor Lid til, ogsaa naar der er Tale om at gennemleve trange Tider.

Jeg er for mit Vedkommende, saa godt jeg kender det danske Folk, overbevist om, at der aldrig naas en Løsning af dette Spørgsmaal, før vi naa til at erkende, at vi ikke blot ere uformuende, men at vi